



IRM/BPFO/19-4/2009

**Polgármester Asszony / Úr részére
székhelyén**

Tisztelt Polgármester Asszony! Tisztelt Polgármester Úr!

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) a falfirkálást olyan a városképet romboló és a polgárok közbiztonságérzetét rontó jelenségnek tartja, ami ellen határozottan fel kell lépni. A fellépés hatásos eszköze az összehangolt, közös cselekvés. Ezért az IRM komplex cselekvési tervet készített. A tárca az összefogáson alapuló, a megelőzés eredményeit és eszközeit felhasználó beavatkozások szükségességét, ezek közül különösen a helyreállító igazságszolgáltatás módszereit és az érdekeltek együttműködésen alapuló kezdeményezéseit tartja a leghatékonyabb megoldásnak.

Az IRM irányadónak fogadja el azokat a kutatási eredményeket, amelyek arra világítanak rá, hogy a falfirkálás döntően „életforma” jellegű, szubkulturális megnyilvánulás. Ezt pusztán jogi eszközökkel sem visszaszorítani, sem felszámolni nem lehet. A falfirkálás elleni jogi fellépést lehetővé tévő eszközök már ma is adottak mind a szabálysértési, mind pedig a büntetőjog területén:

1. A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény értelmében a falfirkálás rongálás szabálysértését valósítja meg (157. § (1) bekezdésének b./ pont). A felhívott törvényhely értelmében százezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható az a személy, aki szándékos rongálással húszezer forintot el nem érő kárt okoz, vagy azt megkísérli.
2. A falfirkálók elleni fellépésben büntetőjogi eszközök is rendelkezésre állnak. A Büntető törvénykönyv (Btk.) általános védelmet biztosít a közterületi vagyonbiztonságot rongáló magatartással sértő és ezzel kárt okozó cselekmények ellen (Btk. 324.§, rongálás bűncselekménye). A büntetőjog számára rongáló magatartásnak minősül minden olyan állagsérelmet okozó károsítás, amelynek következtében a vagyontárgy értéke a rongálás előtti értékéhez képest csökken. A falfirkálás is ilyen magatartás. A kiszabható büntetés mértéke az okozott kár összegétől, illetve a megrongált tárgy jellegétől függ. A megrongált tárgy jellegére figyelemmel fokozott büntetőjogi védelem alá esnek többek között a kultu-

rális örökség tárgyai, a műemlékek, a vallási tisztelet tárgyai (templomok, kegyhelyek, stb.) és a kegyeleti tárgyak (temetkezési helyek, síremlékek, stb.).

Az IRM álláspontja szerint az ismertett jogszabályok kellően szigorúak és lehetővé teszik a falfirkálók elleni megfelelő fellépést. Mind a szabálysértési jog, mind a büntetőjog lehetővé teszi azt, hogy az elkövetőket kellően szigorú, hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókkal sújtsák.

A meglévő jogintézmények keretei között, azok megőrzése mellett a helyreállító igazságszolgáltatás elveinek megfelelően kialakított jóvátételi jellegű szankciók, eljárások felhasználásával lehetőség adódik arra, hogy az elkövető szembesüljön cselekménye következményeivel, hogy kiengesztelje a sértettet és a megsértett közösséget, továbbá, hogy megfelelő módon orvosolja a cselekményével előidézett sérelmet, megtérítse az okozott kárt, így a bűn ne maradjon következmények nélkül. A helyreállító igazságszolgáltatás falfirkálás és egyéb zavaró közterületi jelenségek ellen hatékonyan igénybe vehető eszközei a közérdekű munka büntetés és a mediáció, amelyek a bűncselekményben megnyilvánuló konfliktusokat abban a közegben rendezik, amelyben azok keletkeztek.

A közérdekű munka büntetés, illetve a szabálysértési közérdekű munka keretében az elkövetőt a falfirka eltávolítására, az okozott rongálás helyrehozására kötelezhetik. Ugyanilyen tartalmú munkavégzési kötelezettség előírható a próbára bocsátott, illetőleg a felfüggesztett büntetésre ítélt elkövető számára is, ha a bíró elrendeli a pártfogó felügyeletét.

Jelentős lehetőségek rejlenek a büntetőjogi mediációban is. Ennek keretében az elkövető és a sértett együttes elhatározásából lefolytatott közvetítői eljárás során az elkövető a sértett által elfogadott módon jóváteszi a bűncselekmény által okozott sérelmet. A falfirkálás vagyoneelleni bűncselekmény, amelynek a sértettje a megrongált vagyontárgy tulajdonosa. Ez adott esetben lehet a települési önkormányzat is. Ilyenkor az elkövető általi jóvátétel nem egyszerűen helyrehozza a falfirkálás által okozott kárt, hanem tevélegesen hozzájárul a bűncselekmény folytán az egész közösség által elszenvedett sérelem orvoslásához, a sérelmet szenvedett közösség kiengeszteléséhez.

Nem vitás azonban az sem, hogy önmagában az absztrakt törvényi fenyegetettség mégoly precíz szabályozás esetén sem nyújt elégséges, a polgárok biztonságérzetét erősítő védelmet. Csak a következetesen alkalmazott, éppen ezért elkerülhetetlen szankcióknak van visszatartó ereje, mert egyedül az képes befolyásolni a büntető igazságszolgáltatás hatékonysága és azon belül a büntetési rendszer működőképessége iránti bizalmat. Éppen ezért az IRM elsősorban a meglévő jogi eszközök, a jelenlegi szankciók időszerű alkalmazásában látja a falfirkálás jelenségének visszaszorítására és a polgárok életminősége javítására alkalmas eszközt.

A falfirkálás ugyanakkor olyan komplex, helyi szintű beavatkozást igénylő feladat, amelynek megoldásához elengedhetetlen a helyi önkormányzatok aktív szerepvállalása. A városok közbiztonságának megerősítése csak széleskörű szakmai és közösségi összefogással, a települési önkormányzatok hatékony kezdeményező fellépésével, a rendőrség, a polgárőrség, civil szervezetek, oktatási intézmények, a for profit

szervezetek (pl.: közlekedési társaságok, ingatlantulajdonosok szervezetei, stb.) és más társadalmi szereplők együttes fellépésével, a lakosság érzékenyítésével, segítségével lehetséges. Meggyőződésünk, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi források összehangolt cselekvéssel eredményesebben használhatóak fel az illegális falfirka jelenség visszaszorítására. Ezt alátámasztotta több magyarországi nagyváros tapasztalata, és az Országos Bűnmegelőzési Bizottság (OBmB) által támogatott, a helyreállító igazságszolgáltatás filozófiáját követő számos projekt eredménye, amelyek a gyakorlatban valósították meg a közösségi bűnmegelőzés szakmai törekvéseit.

Az IRM ösztönzi az olyan programok kialakítását, amelyek az érintett szervezetek közös fellépésén alapulnak, és szakmai támogatást kíván nyújtani azzal, hogy rámutat a szociális munkások utcai tevékenységének, a kortárs-segítés módszereit felhasználó, az elkövető fiataloknak más jellegű tevékenységet biztosító hosszú távú eszközök hatékonyságára. Ezek a megoldások a gyerekek, fiatalok számára a bűnelkövetéssel szemben alternatívát jelenthetnek. A levélhez csatolt mellékletben a helyi önkormányzatok által is alkalmazható, támogatható kezdeményezésekről és gyakorlatokról szóló tájékoztatás található. Felhívom továbbá a figyelmet a www.bunmegelozes.hu weboldal graffiti rovatára¹, ahol megtalálhatóak az IRM által az illegális graffiti visszaszorítása érdekében elkészített és folyamatosan frissített szakmai anyagok.

Javaslatainkat egyeztetettük a Megyei Jogú Városok Szövetségével és több nagyvárossal. Sok helyi önkormányzat vezetője és szakembere támogatják az IRM falfirka elleni cselekvési programját, és hatékony megoldásnak tartják a komplex, együttműködésen alapuló beavatkozást.

Remélem, hogy javaslataink támogatást adhatnak az illegális graffiti jelenség visszaszorításához.

Bízunk a további együttműködésben.

Kérdéseiket, észrevételeiket, javaslatokat várjuk a bunmegelozes@irm.gov.hu email címen.

Budapest, 2009. március 5.

Üdvözlettel:

Gönczöl Katalin

¹ <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1398>

Összegzés a nagyvárosok tapasztalatairól az illegális graffitit elleni fellépésben

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) a komplex cselekvési terv megvalósítása és a nagyvárosok illegális graffitivel szembeni gyakorlatának megismerése érdekében megkereste Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Szeged polgármesterét, továbbá a Megyei Jogú Városok Szövetségét.

A Megyei Jogú Városok Szövetsége jelezte, hogy az illegális graffitivel kapcsolatos tapasztalatok nagyvárosonként különbözőek, mert a szerkezeti struktúra, a közösségi terek elrendezése, elhelyezkedése városonként igen eltérő. Az alábbiakban ezért városok szerinti bontásban ismertetjük a graffiti jelenséggel kapcsolatos főbb észrevételeket.

Budapest: Az illegális graffiti jelenség jelentős probléma Magyarországon. Budapest a legszennyezettebb város. Több kezdeményezés indult a probléma kezelésére, azonban ezek elszigeteltsége miatt az eredmények határfoka alacsony volt. 2008-ban ötvenmillió forintot költött a főváros a falfirka-mentesítésre. A komplex fellépés érdekében a *Szeretem Budapestet Mozgalom* a kerületi önkormányzatok, egy szakértő cég, a rendőrség és civil szervezetek összefogásával kidolgozott egy programot. A projektben több útszakasz épületeit megtisztították, iskolákban felvilágosító előadásokat tartottak a falfirkákról és azok káros következményeiről, továbbá legálisan festhető felületeket jelöltek ki. A fellépés összehangolása érdekében a Budapesti Rendőr-főkapitányság falfirka-ellenes csoportot állított fel, és kiépült egy monitoring rendszer, amelynek lényege, hogy az adott városrészben az összefirkált épületek tulajdonosai eltávolítják a falfirkákat és feljelentést tesznek a tettesek ellen. Az elkövetők felderítése érdekében a programban résztvevő szervezetek szakemberei összegyűjtik, feldolgozzák a fellelhető információkat, segítve a rendőrség munkáját. A program kidolgozása és megvalósítása mellett a szervezők szorgalmazzák a hatályban lévő jogszabályok módosítását, szigorúbb büntetési tételek alkalmazását, a büntethető személyi kör szélesítését.

Debrecen: A városban is megfigyelhető az illegális graffiti jelenség. Az önkormányzat köztisztaság fenntartásáról szóló rendelete alkalmas lehet a jelenség visszafogására, azonban hatékony, célzott bűnmegelőzési módszert eddig nem dolgoztak ki.

Kaposvár: Összességében nem zavaró mértékű a falfirkák mennyisége, mert a belvárost az elkövetők általában elkerülik. A falfirkák kezelésének egyik bevált gyakorlata az, hogy a közterület-felügyelet munkatársai fényképes feljegyzést készítenek a graffitikről, később udvarias hangvétellal levélben megkeresik az összefirkált épület kezelőjét és megkérik a falfirkák eltüntetésére. Az épületek kezelői többségében együttműködnek az önkormányzattal és eltüntetik a falfirkákat.

Kecskemét: Az illegális graffitik előfordulása csökkenő tendenciát mutat. Ez a lakosság érzékenyebb reagálásának, a polgárőrségnek, a rendőrségnek, a civil szervezetek munkájának és a térfigyelő kamerák beüzemelésének köszönhető. A meglévő falfirkák eltávolítása ugyanakkor anyagi gondot okoz a város veze-

tésének, így ez csak fokozatosan, az esetek egyedi elbírálása alapján felállított sorrendben valósulhat meg. A tapasztalataikra alapozva, a város fontosnak tartja a komplexitáson alapuló cselekvési program megvalósítását.

Miskolc: A város több részén is nagyon elterjedtek a graffitik. A belváros felújított homlokzatain, portáljain is megjelentek falfirkák, továbbá ismeretlen elkövetők néhány műemléket is megrongáltak. Az önkormányzat a probléma kezeléséről, a szűkös anyagi keretek ellenére, a rendőrség, a polgárőrség, a közterület-felügyelők munkája és a térfigyelő kamerák felszerelése révén próbál gondoskodni. A hatékony fellépés érdekében szükségesnek tartják a komplex cselekvési terv megvalósítását, és olyan pályázatok kiírását, amelyekben az önkormányzatok graffiti-elleni védőréteg alkalmazására kötelezik a felújítási támogatást nyert társasházakat.

Nagykanizsa: Súlyos városképi problémákat okoz a graffiti, amellyel szemben a közterület-felügyelők és a rendőrség nem tudnak hatékonyan fellépni. Az önkormányzat rendeletében évi kétmillió forintot biztosít a falfirkák eltüntetésére. A vissza nem térítendő támogatásra lakóközösségek és ingatlantulajdonosok pályázhatnak. A pályázati eredmények széleskörű nyilvános ismertetése segít abban, hogy egyre többen – állampolgárok és közösségek – tegyenek a falfirkák megelőzéséért és eltüntetéséért.

Salgótarján: A falfirkák néhány helyen rendszeresen előfordulnak, de elterjedtségük nem nő. Az eltávolítás a szennyezett falfelület tulajdonosának költsége, tekintettel arra, hogy az elkövető személye általában ismeretlen marad. Az önkormányzat speciális intézkedési módot nem dolgozott ki a jelenség visszaszorítására.

Szeged: Az illegális graffitivel szemben fellépő szakemberek megkülönböztetik a graffitit a falfirkától. A helyi szakértők szerint (is) a graffiti elleni védekezés hatékony módja lehet a legálfalak biztosítása, „vándorkiállítások”, valamint versenyek, kiállításokat szervezése. Itt legális helyre összpontosul a graffitizés, és a graffitisek bemutatgatják tehetségüket. A *tag*, firka esetében a legálfalak azonban nem nyújtanak teljes értékű megoldást, hiszen az adott csoport minél több helyen jelezni szeretné a létezését. A *tag*ek visszaszorításában, megelőzésében, a környezetért való felelősségérzet kialakításában fontosnak tartják a különböző oktatási intézmények bevonását a firkálás kezelését célzó programokba. Az elkövetők tájékoztatása mellett a sértettek felvilágosítására is hangsúlyt fektetnek, mert a firkák gyors eltávolításával megakadályozható az, hogy azok egy területen elszaporodhassanak. A károk helyreállítása érdekében indokoltnak látják a jótételi módszerek kiterjesztő alkalmazását.

Székesfehérvár: Az önkormányzat az általános jellegű védekezés és a bűnmegelőzési munka mellett, a falfirkával szennyezett épületek, műemlékek helyreállítására és a közterek rendben tartására elfogadott egy programot, amely a városkép fejlesztése mellett segítséget nyújt munkanélküliek munkaerő-piacon történő elhelyezkedéséhez.

A program 3-4 hónapos ún. település-karbantartói képzését kezdeményez 15 halmozottan hátrányos helyzetű munkanélküli számára. A megvalósításban részt vesz a Közép-Dunántúli Regionális Munkaügyi

Központ, a falfirka és plakáteltávolítás technikai feltételeit biztosító gazdasági társaság, egy civil szervezet, amely támogatást nyújt a hátrányos helyzetűeknek. Székesfehérvár Megyei Jogú Város Városgondnoksága technikai felszerelésekkel, az alapképzés finanszírozásával, továbbá egy gépkocsival támogatja a programot. A képzést követően hatan, nyolcan kerülhetnek a Városgondnokság alkalmazásába, ahol a kiképzett jelentkezők a falfirka eltávolításon kívül közterületi eszközök karbantartását és a növényzet ápolását végzik.

Szolnok: Az elmúlt évekhez képest számottevően nem növekedett az összefirkált falfelületek száma, ugyanakkor a MÁV képviselői és a társasházak közös képviselői gyakori feljelentései jelzik, hogy az illegális graffiti visszaszorítása még megoldatlan probléma. Jellemző, hogy az elkövetők kiléte nem állapítható meg, ezért a szabálysértési és büntető ügyek gyakran az eljárást megszüntető végzéssel zárulnak.

Budapest, 2009. március

Összefoglaló az illegális graffiti jelenséget visszaszorító sikeres programokról



Az illegális graffitézés súlyos következményeinek megelőzése terén hatékony eszközöket kínál a *Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája*, amelynek célkitűzéseit az *Országos Bűnmegelőzési Bizottság* (OBmB) valósítja meg, többek közt pályázati programok támogatásával. A nyertes pályázatok közül több célozza meg az illegális graffitézés visszaszorítását, a települések szépítését, a környezet értékeit megőrző, fejlesztő programok megvalósítását, valamint a kárhelyreállítást, jóvátételi munka teljesítését.

A nyertes pályázók tapasztalatai alapján megállapíthatjuk, hogy a jelenség kezelésének legalkalmasabb módja az összehangolt, közös cselekvés. Ennek megfelelően az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) az összefogáson alapuló, a megelőzés eredményeit és eszközeit is felhasználó beavatkozások szükségességét, ezek közül különösen a helyreállító igazságszolgáltatás módszereit és az érdekeltek együttműködésén alapuló kezdeményezéseit tartja a leginkább hatékonynak. Az alábbiakban az illegális graffitézés kezelésére is alkalmas kezdeményezéseket mutatunk be.



1. **Ásotthalom Község Önkormányzat** „Közösség a szép és egészséges környezetért” projektje¹ a városképet romboló szennyezés ellen lép fel. A projekt az önkormányzat, a civil szervezetek, a lakosság és a jóvátételi jellegű munkát végző rongálók együttműködésével Ásotthalom természeti és épített környezeti értékeinek megbecsülését, megismerését segíti. Az önkormányzat a program keretében bűnmegelőzési fórumot, tréninget szervez, szabadtéri közösségi helyet alakít ki elsősorban fiataloknak, azért hogy szabadidejüket hasznosan, a környezet megóvását segítő tevékenységgel töltsék el. A „Fogadj örökbe egy falurészt” vagy a „A legszebb utcarészlet” mozgalmak több csoportot, családot mozgósítanak a falu önkéntes fejlesztése, szépítése érdekében. A program megteremti a háttérrel ahhoz, hogy a lakosság felnőtt tagjai, a családok hosszú távú, felelősségteljes feladatokat láthassanak el a település érdekében.

2. A **Baranya Ifjúságáért Nonprofit Kft.** az OBmB által támogatott pécsi „Közösségi védelem alatt álló város” programja², elsődleges célja a fiatalok lakókörnyezet iránti felelősségérzetének kialakítása, az egymásra figyelés és a közösségi felelősségtudat fejlesztésével a biztonságosabb lakókörnyezet létrehozása volt. A közösségi terek „örökbefogadásnál” fontos szerepet játszottak a helyi civil szervezetek, akik egy-egy közösségi tér „szülőivé” válva a fiatalok és a lakosság aktivizálásával és közreműködésével alakították át, tették rendbe, majd az ünnepélyes átadást követően közösen használták a tereket. Fontos, hogy a közösségi tereket a saját igényeik szerint alakítsák, tegyék otthonosabbá a fiatalok, és aktívan részt vegyenek a munkálatokban. Lényeges az is, hogy a rendszeres akcióprogramok integráns részévé váljanak a lakók mindennapi életének. A városban lévő több elhanyagolt tér és pálya „örökbefogadására” saját példájukkal ösztönöznék a helyi döntéshozók, képviselők, közszereplők, sportolók.



A szervezet fontosnak tartja a természeti és környezeti értékeket károsító veszélyek és hatások bemutatását. A programban együttműködő szervezetek és intézmények segítségével önkénteseket toboroztak a „komplex fotóséta” lebonyolításához, megszervezéséhez. Egyszer-használatos fényképezőgépek szétosztásával lehetőséget adtak a helyi fiataloknak, hogy saját „alkotással” mutassák be lakókörnyezetük negatívumait, valamint a közösségi tereket, felújítást megelőző és az azt követő állapotukban. Az így készült képekből vándorkiállítást szerveztek kulturális központokban, közoktatási intézményekben,

a fiatalok által látogatott helyeken, és az önkormányzat épületében. A séta és a nyilvánosságot biztosító kiállítás jó eszköz volt arra, hogy a fiatalok saját környezetükért érzett felelőssége megerősödjön.

A program Baranya megyei fiatalokat von be és az együttműködés különböző területeit teremti meg számukra. A kortársi minta sokkal erősebben hat a fiatalokra, mint a felnőtteké. A szervezetenél úgy gondol-

¹ <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1413>

² <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1039>

ják, hogy ha a fiatalok maguk tesznek valamit céljaik elérése, szabadidejük hasznos eltöltése érdekében, akkor annak a tevékenységnek sokkal nagyobb értéke lesz számukra, jobban megbecsülik, mintha készen kapnánk bizonyos dolgokat, lehetőségeket.

3. A Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Közmunka Egyesület „Monte Cristo” modellprojektjében¹ a főváros épített és természeti környezetének állapotát javította a közösség kiengesztelését is szolgáló munkatevékenység megszervezésével.

Az önkormányzat szűkös költségvetése nem tette lehetővé, hogy önerőből megtisztítsák a kerületben található műalkotásokat. A közérdekű munka ilyen célú kialakítása azonban költségkímélő megoldást nyújtott a problémára, valamint lehetővé tette azt is, hogy az elítéltek a társadalom számára hasznos munkát végezzenek. Az elítéltek könnyebben vállalták a büntetést a nyilvánosság előtt, mivel tevékenységükkel kivívhatták a közösség elismerését. Fontos volt, hogy megértsék, munkájukkal a közösség számára tesznek szolgálatot, ezért a program vezetői készítettek egy rövid összefoglalót arról, hogy a kulturális kincsek óvása, karbantartása érdekében végzett munkát a lakosság értékeli. Az egyesület többségében kerületi lakosokból álló elítélteket foglalkoztatott, így a környezet iránti felelősségérzete mellett, a helyi közösséghez tartozás érzése is erősödhetett bennük. A projekt a letisztított szobrok, műemlékek látványos változása és az elítéltekre gyakorolt hatása nem maradt el, a rongálások száma kerületben csökkent.

4. A Fővárosi Igazságügyi Hivatal Pártfogó Felügyelői Szolgálat „Közösségi jóvátételi programok a fővárosban” projektje² a nem anyagi jellegű, közösségben történő jóvátétel hosszú távon alkalmazható modelljét dolgozta ki. A mediációs eljárásnak köszönhetően kialakított megállapodás, vagy a pártfogó felügyelet során előírt magatartási szabály arra kötelezi a résztvevő fiatalokat, hogy az elkövetett bűncselekményért a közösségnek, munkájukkal nyújtsanak jóvátételt. A Pártfogó Felügyelői Szolgálat támogatásával civil szervezetek változatos feladatok teljesítésével bízták meg a fiatal elkövetőket, így például segítséget nyújtottak szociális és oktatási intézmények gyerekek részére rendezett szabadidős tevékenységeiknek lebonyolításához, erdő karbantartási feladatokat láttak el, kórházban fekvő, ágyhoz kötött beteg gyerekeket látogattak. A programban résztvevő társadalmi szervezetek a fiatalok segítségével költséghatékonyabban és gyorsabban tudták a feladataikat végrehajtani.



Az elítélt fiatalok a személyre szabott esetkezelésnek, a munkaerő-piaci tanácsadásnak, a kortárs-segítő egyetemi hallgatók példájának köszönhetően felismerhetik tetteik káros következményeit, és elismerhetik felelősségüket. A folyamatos törődés, a szociális készségek fejlesztése elősegíti, hogy a későbbiekben visz-

¹ <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=244&lang=hu>

² <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=474&lang=hu>

szá tudjanak illeszkedni a társadalomba. Az egyetemista mentorok példája erős hatást gyakorol a velük egykorú, vagy fiatalabb elkövetőkre és ösztönözi őket a beilleszkedésben, a továbbtanulásban. A Hivatal a jövőben több fogadó szervezettel fog együttműködni, és kiépíteni a közösségi jóvátételi programhálózatot.

5. A kecskeméti **HELPI Ifjúsági Információs Tanácsadó Iroda** „ELEVEN közösségi program az élhetőbb lakótelepért”¹ projekt átfogó célja a közterületi bűnözés visszaszorítása érdekében a környezettudatos magatartás, az épített és természeti környezetért érzett felelősség megerősítése volt. A projektben if-



júsági programokat, kiállításokat szerveztek a környezeti és természeti értékek megbecsülése érdekében. A rendszeresen szervezett lakótelepi környezet-
szépítő akciókba, egy-egy „firkátlanító”, „padmázoló” közösségi megmozdulásba sikerült bevonni azokat a fiatalokat, akik maguk is tevőlegesen részt vettek rongálásokban. A sajátos „munkaterápiában” a fiatalok szabadidős tevékenységként vettek részt. A

helyi fiatalok a bűnmegelőzési program hatására magukénak érezhetik a köztereket, és felelősséggel tartoznak a környezet megóvásáért, fejlesztéséért. A környezetért érzett felelősség megerősítését segíti a „tájfotókból” készült több helyszínen bemutatott kiállítás is. A fényképeket maguk a magatartási problémákkal küzdő fiatalok készítették el.

A HELPI hosszú távú célja, hogy a fiatalokkal együtt a lakótelepen olyan felületeket, helyszíneket alakítsanak ki, ahol – más épületek rongálása nélkül – szabadon és legálisan űzhetik az utcai sportokat (deszkázás, kosárlabda) vagy az utcaművészetet (graffiti, matricázás).

6. A budapesti **Lát-Kép Gondolatalapító Egyesület** programjaiban² szervezett közérdekű munka büntetésre ítélték számára városszépítő és közösség-kiengesztelő, jóvátételi jellegű tevékenységet, és más, a köz érdekében végzett városszépítő jellegű foglalkozásokat és az áldozatok javára „kiengesztelő munkát”. A programba bevont közérdekű munka büntetésre ítélték célzott beszélgetéseken, szituációs gyakorlatokon és tanácsadáson vehettek részt, amelyet pszichológus szakember tartott.

A projektekben a közérdekű munka büntetésre ítélték megtisztították, újrafestették a közterületi falakon, kapualjakban lévő összefirkált felületeket, a további rongálás megakadályozása érdekében graffiti elleni védőbevonattal látták el azokat. A programok megvalósításában a fővárosi kerületi önkormányzatok a célfelületek beazonosításával, az engedélyek beszerzésével segítették a projekt vezetőit.

¹ <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=372&lang=hu>

² <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1323>

Az egyesület szakmai tevékenysége hozzájárult a városban lakók biztonságérzetének javításához, valamint eredményesen alkalmazta a helyreállító, jóvátételi módszereket. A program tartós hatásaiból jól látszik, hogy a módszer mind a felületek megóvása, mind az elítéltek által nyújtott jóvátétel szempontjából eredményesnek bizonyult és hosszú távon is működőképes.



7. A **Szegedi Rendőrkapitányság** „Biztonságos Élet-Tér” projektjét¹ a helyi közösség biztonságérzetét negatívan befolyásoló problémák megoldására alakította ki. A cél elérése érdekében a pályázó, a Szegedi Tudományegyetem kutatása alapján, megvizsgálta a városban leginkább előforduló jogsértéseket, majd kijelölte azokat az önkormányzati választókerületeket, amelyekben ezek a jogsértések leggyakrabban fordulnak elő. E kerületekben közösségi megelőzési napokat szerveznek. A „graffiti megszüntetése” programban legálfalakat építenek a pártfogó felügyelet alatt álló fiatalok segítségével. A „takarító napok” célja a köztisztaság és a közvilágítás javítása.

A program második blokkjában a Gyermekjóléti Központtal kapcsolatban álló gyermekek részére szerveznek előadásokat, gyakorlati tréningeket. A Gyermekjóléti Központ részt vesz az Ágota Alapítvánnyal, a polgárőrséggel, a városőrséggel és a Szegedi Rendőrkapitánysággal közösen szervezett olyan járőrözésben is, amelyben csellengő diákokat kutatnak fel.

8. A **Szegedi Vadaspark** „Zöld járőr természetismereti szakkörök” projektje² a fiatalok, köztük a környezet rongálásában érintett diákok, környezettudatosságának fejlesztését tűzte ki célként. A résztvevők szakköri foglalkozásokon elméleti tudást szerezhettek egyrészt a természeti környezet sérülékenységéről, a természet és az emberi egészség közti kölcsönhatásokról, az illegális graffitik által okozott erkölcsi és anyagi károkról, és a saját településük közösségi tereinek a lakosok életében betöltött szerepéről. A szakkör tagjait gyakorlati órákon bevonják a város környezetének megóvásáért folytatott tevékenységekbe. A Vadaspark honlapján a helyi lakosok jelezhetik a lakóhelyük környékén észlelt környezetkárosítókat.

A projekt felelősei igyekeznek felhívni a fiatalok figyelmét arra, hogy környezetük megóvásáért, szépítéséért ők is felelősek és ehhez maguk is hozzájárulhatnak. Ilyenek például a közös faültetések, a legális graffiti fal kijelölése és felavatása.

¹ <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1425>

² <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1435>

9. A *Szigetvári Kultúr- és Zöld Zóna Egyesület* a „Közösségek Szigetvárért” programot³ annak érdekében dolgozta ki, hogy a város lakossága igényesebb legyen környezetével szemben, valamint hogy az egyesület jelzőrendszert alakítson ki a rongálások, falfirkálások helyreállítása érdekében. Vetélkedősorozat szervezésével az egyesület a város teljes lakosságát és valamennyi korosztályát bevonja a projekt megvalósításába. A diákok elméleti tudáspróba keretében mutathatják meg a város természeti és kulturális értékeikről szerzett ismereteiket. A felnőttek városrészek szerint csapatokat alkotva olyan feladatokat hajtanak végre, mint saját városrészük takarítása, városnap szervezése. A jelzőrendszert az egyesület saját honlapján keresztül működteti. A bejelentéseket továbbítja a rendőrséghez és egy civil szervezethez. Az önkormányzat a rendeletének módosításával lehetővé tette azt, hogy a rongálókat a károk helyreállítására kötelezzék.

Budapest, 2009. március

³ <http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1410>